

Verlag Digitale inhoudelijke Meet-Up Thuis voor Noordje

Dinsdag 16 september 2025, 15.00-16.30 uur

De gespreksvorm waar vandaag voor gekozen is, is een eerste aanzet. Te zijner tijd kunnen ook hybride bijeenkomsten georganiseerd worden.

- Peter Dijkshoorn en Eva Mulder (leden van de SAR – Schakel en Advies Raad jeugd) presenteren hun toelichting op hun advies.
- Na hun inleiding volgt een korte ronde voor verhelderende vragen.
- Vervolgens reageren Frank de Graaff en Tessa Mous met een “spiegelreflectie”.
- Daarna vindt een groeps gesprek plaats over de toepasbaarheid van wat besproken is in de dagelijkse praktijk.

Peter Dijkshoorn: benadrukt dat er tijd nodig is om te leren werken met de verklarende analyse binnen de jeugdhulp. De praktijk loopt achter op de theorie: nog niet alle kinderen krijgen de zorg die logisch voortvloeit uit een verklarende analyse. Hij pleit voor eerlijkheid tegenover ouders en kinderen: zeg wat er wél kan, in plaats van verwachtingen te scheppen over wat in volgende stappen beter zou gaan.

Versterken van professionals: dhr. Dijkshoorn verwijst naar Leonieke Boendermaker (lector en hoogleraar implementatie van effectieve interventies). Implementatie vraagt niet om *training*, maar om structurele scholing en supervisie. Professionalisering is een continu proces – “implementeren komt niet van een cursus.” Professionals moeten zelf ook actief vragen om scholing en ruimte om te leren.

Frank de Graaff (Gemeente Amsterdam)

Frank deelt ervaringen uit Amsterdam met het Perspectiefplan en het bespreken van complexe casussen. Ondanks multidisciplinaire overleggen bleken veel trajecten al te ver ontspoord om nog te keren. Analyse van 100 casussen liet zien: vroeg breder kijken en meer perspectieven betrekken had veel uithuisplaatsingen kunnen voorkomen. Hij beschrijft het verschijnsel van “groefdenken”: professionals blijven hangen in één verklaring of aanpak. Oplossing: intervisiegroepen tussen instellingen om perspectieven te verbreden. Instellingen hebben echter ook hun eigen “groeven”; verandering vraagt organisatiebreed leren.

Conclusie: organiseer de verklarende analyse daar waar deze het meeste toevoegt, en voorkom dat het pas nodig wordt als het al te laat is.

Thessa Mous (GGZ-NHN)

Thessa benoemt het EO (Extra Ondersteunende Voorziening) als brugfunctie voor

waar je er toch niet omheen komt. We hebben destijds als aanbieders gezegd, daar willen we eigenlijk niet in investeren, want aanbod creëert vraag. Laten we dat niet doen en laten we de krachten bundelen in situaties waarin we er niet uitkomen en daar garant voor gaan staan. Nu zijn we

een aantal jaar verder en hebben we met die krachtenbundeling en een doorbraakteam best een aantal mooie oplossingen kunnen creëren, waarin we kinderen in maatwerktrajecten bij elkaar plaatsen. Maar volgens mij merken de RETs misschien wel in toenemende mate dat we het ook met een aantal gezinnen niet redden. Dat brengt mij bij het uitgangspunt, soms moet je iets verdragen of iets optuigen, om het vervolgens dan vanzelf overbodig te maken.

Reflecties en praktijkvoorbeelden

Bij het opzetten van nieuwe zorgvormen, zoals brugzorg, wordt gewaarschuwd voor het risico van vraagcreatie: nieuwe initiatieven kunnen onbedoeld extra vraag oproepen. De intentie waarmee initiatieven worden gestart is bepalend — gaat het om het oplossen van problemen of om structureel beter leren handelen?

Er is sprake van een toename van één-op-één-plaatsingen, wat als een zorgelijke ontwikkeling wordt gezien. Dit brengt onzekerheid met zich mee over veiligheid en verantwoordelijkheden. Er wordt gepleit voor leren van elkaars aanpak: wat maakt dat het op sommige plekken wél lukt binnen het reguliere aanbod?

Ook in andere regio's komen één-op-één-plaatsingen veel voor. Dat wordt beschouwd als onwenselijk en mogelijk institutionaliserend voor jongeren. Er is behoefte aan alternatieven en gezamenlijke leerprocessen om beter te kunnen handelen.

In de praktijk komt het voor dat jongeren zonder verklarende analyse binnenkomen, vaak met een spoedmachtiging op basis van het laatste incident. Er wordt gepleit voor meer tijd aan het begin van het traject om goed te begrijpen wat er speelt, vergelijkbaar met diagnostiek in ziekenhuizen. Daarnaast wordt voorgesteld om het proces om te komen tot een verklarende analyse te versnellen en standaardiseren, bijvoorbeeld via een zogeheten 'wasstraat'-aanpak.

Keten en samenwerking

Het wordt als noodzakelijk gezien om structureel in gesprek te blijven met verwijzende partijen, ondanks de weerbarstige praktijk met veel verschillende aanbieders en gemeenten. Er zijn voorbeelden waarin gemeenten en grote organisaties samen sturen op betere kwaliteit — eventueel door niet-effectieve werkwijzen te beëindigen. Tegelijkertijd gebeurt dit in veel regio's nog te weinig.

In sommige regio's wordt nu onderzocht waar spoedmachtigingen vandaan komen: van welke instellingen, groot of klein, en of zij gecontracteerd zijn of niet.

Rol van rechtspraak en jeugdbescherming

Er bestaan spanningen tussen aanbieders en regievoerders over de inhoud van verklarende analyses. Daarnaast is er invloed vanuit de rechtspraak en de Raad voor de Kinderbescherming: zodra er een uitspraak ligt, wijkt men vaak niet meer af van het gezinsplan. De uitdaging ligt erin om ook de juridische ketenpartners te betrekken bij het denken over verklarende analyses. Tegelijkertijd zijn er positieve signalen: sommige rechters vragen inmiddels expliciet om verklarende analyses in plaats van standaardverslagen.

Slot en vervolg

Er loopt doorlopend onderzoek naar thema's zoals kleinschalige jeugdhulp, één-op-één-plaatsingen en jongeren met een forensisch profiel. Universiteiten en academische werkplaatsen willen deze kennis nauw verbinden met praktijkvragen, zodat resultaten direct toepasbaar zijn.

Tot slot wordt opgeroepen om kennisdeling praktisch en concreet te houden, en elkaar vast te houden in de gezamenlijke ambitie om het structureel beter te doen.